Επίσημη Εφημερίδα
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EL
Σειρά L

2024/2143

9.8.2024

ΣΥΣΤΑΣΗ (ΕΕ) 2024/2143 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 29ης Ιουλίου 2024

σχετικά με τον καθορισμό κατευθυντήριων γραμμών για την ερμηνεία του άρθρου 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την αρχή της προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2024) 5284]

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 292,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Με την οδηγία 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([1]) θεσπίστηκε η απαίτηση για την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου εξοικονόμησης ενέργειας κατά τουλάχιστον 32,5 % σε επίπεδο ΕΕ έως το 2030.

(2) Η οδηγία (ΕΕ) 2023/1791 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([2]) θεσπίστηκε στις 13 Σεπτεμβρίου 2023. Αποτελούσε αναδιατύπωση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ, διατηρώντας αμετάβλητες ορισμένες από τις διατάξεις της, ενώ εισήγαγε ταυτόχρονα ορισμένες νέες απαιτήσεις. Ειδικότερα, αύξησε σημαντικά το επίπεδο φιλοδοξίας για το 2030 από πλευράς ενεργειακής απόδοσης, μεταξύ άλλων όσον αφορά την αρχή της προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση.

(3) Η αρχή της προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([3]) και βρίσκεται στο επίκεντρο της στρατηγικής της ΕΕ για την ενοποίηση του ενεργειακού συστήματος ([4]). Η οδηγία (ΕΕ) 2023/1791 ενισχύει την αρχή και, για πρώτη φορά, θέτει τις προϋποθέσεις για την πρακτική εφαρμογή της.

(4) Για να έχει τον επιθυμητό αντίκτυπο, η αρχή της προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση πρέπει να εφαρμόζεται με συνέπεια από τους εθνικούς, περιφερειακούς, τοπικούς και τομεακούς φορείς λήψης αποφάσεων σε όλα τα σχετικά σενάρια και τις αποφάσεις πολιτικής, σχεδιασμού και μεγάλων επενδύσεων —δηλαδή επενδύσεων μεγάλης κλίμακας, με αξία άνω των 100 000 000 EUR έκαστη ή των 175 000 000 EUR για έργα υποδομής μεταφορών— που επηρεάζουν την κατανάλωση ενέργειας ή τον εφοδιασμό με ενέργεια. Ως εκ τούτου, η αρχή πρέπει να εφαρμόζεται τόσο στον ενεργειακό όσο και στον μη ενεργειακό τομέα.

(5) Ωστόσο, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να επεκτείνουν την εφαρμογή της αρχής, για παράδειγμα μειώνοντας τα προαναφερθέντα όρια ή καθορίζοντας χαμηλότερα όρια για συγκεκριμένους τομείς και τύπους έργων, εάν θεωρούν ότι θα παρέμενε αναξιοποίητο σημαντικό δυναμικό ενεργειακής απόδοσης για τους εν λόγω τομείς και τύπους έργων.

(6) Η ορθή εφαρμογή της αρχής απαιτεί τη χρήση της κατάλληλης μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους-οφέλους για ένα ευρύτερο σύνολο οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων, τον καθορισμό ευνοϊκών συνθηκών για ενεργειακά αποδοτικές λύσεις και τη διευκόλυνση της ορθής παρακολούθησης της εφαρμογής της αρχής διά του προσδιορισμού μίας ή περισσότερων οντοτήτων υπεύθυνων για την εν λόγω παρακολούθηση σε κάθε κράτος μέλος. Οι μεθοδολογίες ανάλυσης

([1]) Οδηγία 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ (ΕΕ L 315 της 14.11.2012, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/27/oj).

([2]) Οδηγία (ΕΕ) 2023/1791 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Σεπτεμβρίου 2023, για την ενεργειακή απόδοση και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2023/955 (ΕΕ L 231 της 20.9.2023, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj).

([3]) Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 663/2009 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 94/22/ΕΚ, 98/70/ΕΚ, 2009/31/ΕΚ, 2009/73/ΕΚ, 2010/31/ΕΕ, 2012/27/ΕΕ και 2013/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 2009/119/ΕΚ και (ΕΕ) 2015/652 του Συμβουλίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj).

([4]) Καθορίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Ενέργεια για μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία: Στρατηγική της ΕΕ για την ενοποίηση του ενεργειακού συστήματος» [COM(2020) 299 final].

κόστους-οφέλους θα πρέπει να αναπτύσσονται και να διενεργούνται συστηματικά, θα πρέπει να βασίζονται στις πλέον επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τις τιμές της ενέργειας και θα πρέπει να περιλαμβάνουν σενάρια αύξησης των τιμών, για παράδειγμα λόγω της εφαρμογής και επέκτασης του συστήματος εμπορίας εκπομπών της Ένωσης (ΣΕΔΕ της ΕΕ) σύμφωνα με την οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([5]), προκειμένου να παρέχονται κίνητρα για την εφαρμογή μέτρων ενεργειακής απόδοσης.

(7) Θα πρέπει να δίδεται προτεραιότητα στην ευελιξία και τις λύσεις από την πλευρά της ζήτησης, οι οποίες είναι οικονομικά αποδοτικότερες από τις επενδύσεις σε υποδομές ενεργειακού εφοδιασμού για την επίτευξη των στόχων πολιτικής. Θα πρέπει να αξιολογηθούν οι επιπτώσεις στην ενεργειακή φτώχεια. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα δυνητικά οφέλη από την ευελιξία από την πλευρά της ζήτησης κατά την εφαρμογή της αρχής της προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση και, κατά περίπτωση, να εξετάζουν την απόκριση στη ζήτηση τόσο σε κεντρικό όσο και σε αποκεντρωμένο επίπεδο, την αποθήκευση ενέργειας και τις έξυπνες λύσεις στο πλαίσιο των προσπαθειών τους για αύξηση της απόδοσης του ενοποιημένου ενεργειακού συστήματος.

(8) Τα κράτη μέλη έχουν τη διακριτική ευχέρεια να επιλέξουν τον πλέον κατάλληλο για τις εθνικές τους συνθήκες τρόπο μεταφοράς και εφαρμογής των απαιτήσεων σχετικά με τις ενεργειακές υπηρεσίες. Στο πλαίσιο αυτό, συνιστάται η ερμηνεία των σχετικών διατάξεων της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 με συνεπή τρόπο, ώστε να διασφαλιστεί η συνεκτική κατανόηση της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 σε όλα τα κράτη μέλη κατά την εκπόνηση των μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο.

(9) Η σύσταση (ΕΕ) 2021/1749 της Επιτροπής ([6]), ιδίως δε το παράρτημά της, περιέχει σχετικές κατευθυντήριες γραμμές και παραδείγματα για την εφαρμογή της αρχής της προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση κατά τη λήψη αποφάσεων στον τομέα της ενέργειας και πέραν αυτού.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

1. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ακολουθούν τις ερμηνευτικές κατευθυντήριες γραμμές του παραρτήματος της παρούσας σύστασης κατά τη μεταφορά του άρθρου 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 στο εθνικό τους δίκαιο.

Βρυξέλλες, 29 Ιουλίου 2024.

Για την Επιτροπή
Kadri SIMSON
Μέλος της Επιτροπής

([5]) Οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Ένωσης και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 275 της 25.10.2003, σ. 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/87/oj).

([6]) Σύσταση (ΕΕ) 2021/1749 της Επιτροπής, της 28ης Σεπτεμβρίου 2021, για την προτεραιότητα στην ενεργειακή απόδοση: από τις αρχές στην πράξη — Κατευθυντήριες γραμμές και παραδείγματα για την εφαρμογή της αρχής κατά τη λήψη αποφάσεων στον ενεργειακό τομέα και πέραν αυτού (ΕΕ L 350 της 4.10.2021, σ. 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1749/oj).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. **ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν καθοδήγηση στα κράτη μέλη σχετικά με τον τρόπο ερμηνείας του άρθρου 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 κατά τη μεταφορά του στην εθνική τους νομοθεσία. Ωστόσο, η δεσμευτική ερμηνεία της ενωσιακής νομοθεσίας αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το άρθρο 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν την αξιολόγηση των λύσεων ενεργειακής απόδοσης στις αποφάσεις σχεδιασμού, πολιτικής και μεγάλων επενδύσεων, τόσο στους ενεργειακούς όσο και στους μη ενεργειακούς τομείς. Το άρθρο απαιτεί επίσης τη θέσπιση μηχανισμών παρακολούθησης, την προώθηση μεθοδολογιών κόστους-οφέλους και την άρση των φραγμών στην εφαρμογή της αρχής της προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση (ΑΠΕΑ). Οι λύσεις ενεργειακής απόδοσης θα πρέπει να υπερβαίνουν την εξοικονόμηση ενέργειας κατά την τελική χρήση, καλύπτοντας επίσης πόρους από την πλευρά της ζήτησης (απόκριση ζήτησης, αποθήκευση ενέργειας, έξυπνες λύσεις) και την αποδοτική μετατροπή, μεταφορά και διανομή ενέργειας. Αναμένεται ότι τα κράτη μέλη, με τη μεταφορά της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791, θα ενσωματώσουν την ΑΠΕΑ στις οικείες διαδικασίες λήψης αποφάσεων και αδειοδότησης και θα την εφαρμόσουν σε όλες τις σχετικές μελλοντικές αποφάσεις σχεδιασμού, πολιτικής και μεγάλων επενδύσεων.

2. **ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ**

Η ΑΠΕΑ, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 18) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999, βασίζεται στην παραδοχή ότι οι στρατηγικές επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση μπορούν να μειώσουν με οικονομικά αποδοτικό τρόπο τη ζήτηση, μειώνοντας έτσι την ανάγκη για πρόσθετη παραγωγή και πρόσθετες υποδομές ενέργειας και το κόστος που συνδέεται με αυτές.

Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 15 του προοιμίου της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791, η ΑΠΕΑ αποτελεί *«πρωτεύουσα αρχή η οποία θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη σε όλους τους τομείς […]. Οι λύσεις ενεργειακής απόδοσης θα πρέπει να εξετάζονται ως πρώτη επιλογή στις αποφάσεις πολιτικής, σχεδιασμού και επενδύσεων, κατά τον καθορισμό νέων κανόνων για την πλευρά της προσφοράς και για άλλους τομείς πολιτικής»*.

Η σύσταση (ΕΕ) 2021/1749, η οποία σχετίζεται με το άρθρο 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791, καθορίζει συγκεκριμένα εργαλεία και δράσεις για να βοηθήσει τα κράτη μέλη στην εφαρμογή της ΑΠΕΑ. Το άρθρο 3 παράγραφος 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη την εν λόγω σύσταση.

Το άρθρο 3 συνδέεται με το άρθρο 7 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791, το οποίο απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι κατά τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων και συμβάσεων παραχώρησης αξίας ίσης ή μεγαλύτερης των ορίων που καθορίζονται στο άρθρο 8 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ ([1]), στο άρθρο 4 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ ([2]) και στο άρθρο 15 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([3]), οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς εφαρμόζουν την ΑΠΕΑ.

Το άρθρο 3 συνδέεται επίσης με το άρθρο 27 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και διανομής αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας εφαρμόζουν την ΑΠΕΑ στις αποφάσεις τους για τον προγραμματισμό του δικτύου, την ανάπτυξη δικτύων και τις επενδύσεις. Το άρθρο 27 απαιτεί επίσης από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές ενέργειας να εφαρμόζουν την ΑΠΕΑ, κατά την άσκηση των κανονιστικών καθηκόντων που προβλέπονται στις οδηγίες 2009/73/ΕΚ ([4]) και (ΕΕ) 2019/944 ([5]) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, στις αποφάσεις τους για τη λειτουργία των υποδομών αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεών τους για τα τιμολόγια του δικτύου.

([1]) Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/23/oj).

([2]) Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 65, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).

([3]) Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 243, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj).

([4]) Οδηγία 2009/73/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου και την κατάργηση της οδηγίας 2003/55/ΕΚ (ΕΕ L 211 της 14.8.2009, σ. 94, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/73/oj).

([5]) Οδηγία (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 125, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj).

3. **ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΠΑΡΟΥΣΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 3 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ (ΕΕ) 2023/1791**

3.1. **Η διαφορά μεταξύ των αποφάσεων σχεδιασμού, πολιτικής και μεγάλων επενδύσεων**

Ούτε η οδηγία (ΕΕ) 2023/1791 ούτε η σύσταση (ΕΕ) 2021/1749 κάνουν σαφή οριοθέτηση μεταξύ των αποφάσεων σχεδιασμού, πολιτικής και μεγάλων επενδύσεων. Οι ακόλουθες εξηγήσεις βασίζονται στις εκτιμήσεις των υπηρεσιών της Επιτροπής και δίδονται ενδεικτικά. Στον πίνακα 1 συνοψίζονται τα χαρακτηριστικά των αποφάσεων σχεδιασμού, πολιτικής και μεγάλων επενδύσεων.

Πίνακας 1

Σύγκριση μεταξύ των αποφάσεων σχεδιασμού, πολιτικής και μεγάλων επενδύσεων

Είδος απόφασης	Περιγραφή	Παραδείγματα	Βασικές εκτιμήσεις
Αποφάσεις σχεδιασμού	Στρατηγικές επιλογές υψηλού επιπέδου όσον αφορά ενεργειακά συστήματα και μη ενεργειακούς τομείς, με έμφαση στις τάσεις, τη σκοπιμότητα και την αξιολόγηση ενεργειακών λύσεων.	Δημόσιος σχεδιασμός: ενοποιημένα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα που αναφέρονται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 ([1])· δεκαετή προγράμματα ανάπτυξης δικτύων· εθνικός σχεδιασμός μεταφορών· σχέδια βιώσιμης αστικής κινητικότητας· τοπικά σχέδια θέρμανσης και ψύξης που αναφέρονται στο άρθρο 25 παράγραφος 6 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 Ιδιωτικός σχεδιασμός: στρατηγικός επιχειρηματικός σχεδιασμός· σχεδιασμός ακινήτων· σχεδιασμός στόλου	Δεν συνεπάγονται κατ' ανάγκη συγκεκριμένες οικονομικές δεσμεύσεις για έργα.
Αποφάσεις πολιτικής	Ανάπτυξη, επανεξέταση και εφαρμογή πολιτικών με σημαντικό αντίκτυπο στην κατανάλωση ενέργειας και κανονισμών από τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές κυβερνήσεις	Καθεστώτα χρηματοδότησης· σχεδιασμός και ρύθμιση της αγοράς ενέργειας: πρότυπα και κανόνες· ενεργειακοί φόροι και φόροι CO_2· εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης.	Διασφάλιση ότι οι υφιστάμενες και οι νέες πολιτικές συνάδουν με την ΑΠΕΑ.
Αποφάσεις μεγάλων επενδύσεων	Δέσμευση για συγκεκριμένα, επιμέρους έργα με συγκεκριμένες οικονομικές επιπτώσεις.	Υποδομή δικτύου· γραμμή διασύνδεσης μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας· υπεράκτια αιολικά πάρκα μεγάλης κλίμακας· ικανότητα παραγωγής υδρογόνου, μεγάλης κλίμακας αποθήκευση ενέργειας, έργα δημιουργίας κτιριακής υποδομής, νέες ή διευρυμένες υποδομές αεροπορικών μεταφορών, νέοι αυτοκινητόδρομοι.	Συγκεκριμένα έργα με διατεθέντες χρηματοδοτικούς πόρους.

([1]) Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 663/2009 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 94/22/ΕΚ, 98/70/ΕΚ, 2009/31/ΕΚ, 2009/73/ΕΚ, 2010/31/ΕΕ, 2012/27/ΕΕ και 2013/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 2009/119/ΕΚ και (ΕΕ) 2015/652 του Συμβουλίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj).

3.2. **Δαπάνες που εμπίπτουν στις αποφάσεις μεγάλων επενδύσεων**

Μια απόφαση μεγάλης επένδυσης που αφορά ένα υλικό περιουσιακό στοιχείο, είτε σχετίζεται με ενεργειακά συστήματα είτε με μη ενεργειακούς τομείς, συνεπάγεται κεφαλαιουχικές δαπάνες (CAPEX). Σε αυτές περιλαμβάνονται οι δαπάνες που συνδέονται με την απόκτηση ή την αναβάθμιση υλικών περιουσιακών στοιχείων, όπως η αγορά μηχανημάτων ή εξοπλισμού, η απόκτηση γης και το κόστος κατασκευής ή εγκατάστασης της υποδομής. Θα μπορούσαν επίσης να περιλαμβάνουν το κόστος σχεδιασμού και τις τεχνικές δαπάνες, τις άδειες και τις δαπάνες αρχικής εκπαίδευσης για τη λειτουργία του νέου εξοπλισμού ή της νέας υποδομής. Πρόκειται για ένα αρχικό κόστος, το οποίο παράγει αξία για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Από αυτές τις αρχικές επενδύσεις εξαιρούνται οι λειτουργικές δαπάνες (OPEX), οι οποίες είναι οι τρέχουσες δαπάνες για την παραγωγή ενός προϊόντος και τη λειτουργία μιας επιχείρησης ή ενός συστήματος. Στο πλαίσιο ενός έργου υποδομής, οι λειτουργικές δαπάνες περιλαμβάνουν το ενεργειακό κόστος, τη συνήθη συντήρηση και τις συνήθεις επισκευές, τις δαπάνες προσωπικού και άλλες δαπάνες που σχετίζονται με την καθημερινή λειτουργία της υποδομής. Αυτές συνήθως δεν λαμβάνονται υπόψη στην αρχική απόφαση επένδυσης, καθώς πρόκειται για επαναλαμβανόμενες, συχνά μεταβλητές δαπάνες που πραγματοποιούνται για την πραγματική λειτουργία του περιουσιακού στοιχείου μετά την εγκατάστασή του και κατά τη χρήση του.

Η οδηγία (ΕΕ) 2023/1791 δεν περιλαμβάνει προδιαγραφές σχετικά με το αν οι κεφαλαιουχικές και/ή οι λειτουργικές δαπάνες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό των αποφάσεων μεγάλων επενδύσεων. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές δαπάνες, είτε πρόκειται για κεφαλαιουχικές ή λειτουργικές δαπάνες είτε για δαπάνες οποιουδήποτε άλλου είδους.

3.3. **Έργα υποδομής σταδιακής υλοποίησης στο πλαίσιο αποφάσεων μεγάλων επενδύσεων**

Τα έργα υποδομής σταδιακής υλοποίησης, όπως η κατασκευή αιολικών πάρκων ή αυτοκινητοδρόμων, θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ενιαία επενδυτική απόφαση, θα πρέπει να λαμβάνονται δε υπόψη οι συνολικές κεφαλαιουχικές δαπάνες για όλες τις συνιστώσες ώστε να προσδιοριστεί αν το έργο υπερβαίνει τα κατώτατα όρια μεγάλων επενδύσεων που ορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791.

Για παράδειγμα, παρόλο που κάθε ανεμογεννήτρια εντός ενός αιολικού πάρκου μπορεί να παράγει και να παρέχει ανεξάρτητα ηλεκτρική ενέργεια, το έργο του αιολικού πάρκου στο σύνολό του αποτελεί ενιαία επενδυτική απόφαση. Ομοίως, ένα πολυετές έργο κατασκευής αυτοκινητοδρόμου θα πρέπει να εξετάζεται στο σύνολό του για την αξιολόγηση της επένδυσης, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη αν τα επιμέρους τμήματα μπορούν να λειτουργούν ανεξάρτητα.

3.4. **Μη ενεργειακοί τομείς**

Μη ενεργειακοί τομείς είναι οι τομείς της οικονομίας που δεν ασχολούνται κατά κύριο λόγο με την παραγωγή, τη μεταφορά, τη διανομή ή την πώληση ενέργειας. Μολονότι οι εν λόγω τομείς καταναλώνουν ενέργεια και εξαρτώνται από αυτήν για τις δραστηριότητές τους, η κύρια λειτουργία τους δεν επικεντρώνεται στην παραγωγή ή στην παροχή ενέργειας. Το άρθρο 3 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 παρέχει μη εξαντλητικό κατάλογο παραδειγμάτων μη ενεργειακών τομέων, στους οποίους περιλαμβάνονται τα κτίρια, οι μεταφορές, τα ύδατα, η τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών, η γεωργία και ο χρηματοοικονομικός τομέας.

Σύμφωνα με τη μεθοδολογία ενεργειακού ισοζυγίου της Eurostat ([6]), ως μη ενεργειακοί τομείς θα μπορούσαν να νοούνται οι τομείς που αφορούν την τελική κατανάλωση ενέργειας (κωδικός Eurostat FC_E). Στους εν λόγω τομείς περιλαμβάνονται ο βιομηχανικός τομέας (FC_IND_E), ο τομέας των μεταφορών (FC_TRA_E) και άλλοι τομείς (FC_OTH_E), όπως οι εμπορικές και οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νοικοκυριά, η γεωργία και η δασοκομία, καθώς και η αλιεία. Ως εκ τούτου, ο ενδεικτικός κατάλογος του άρθρου 3 παράγραφος 1 θα μπορούσε επίσης να ευθυγραμμιστεί με τους τομείς τελικής χρήσης ενέργειας της Eurostat ή με μια εθνική ομαδοποίηση τομέων τελικής χρήσης ενέργειας.

4. **ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3**

4.1. **Ποιες λύσεις ενεργειακής απόδοσης πρέπει να αξιολογούνται;**

Ως λύσεις ενεργειακής απόδοσης θα μπορούσαν να νοούνται οι τεχνολογίες, διαδικασίες και πρακτικές που μειώνουν ή μεταβάλλουν με την πάροδο του χρόνου την ποσότητα ενέργειας που απαιτείται για την παροχή του ίδιου επιπέδου επιδόσεων, υπηρεσιών ή αγαθών. Από το άρθρο 2 σημείο 18) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 προκύπτει ότι οι λύσεις αυτές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

α) **εξοικονόμηση ενέργειας στην τελική χρήση**, όπως, μεταξύ άλλων, η μόνωση και άλλες βελτιώσεις εξοικονόμησης ενέργειας στα κτίρια, η αλλαγή του τρόπου εκτέλεσης των μεταφορών, τα αποδοτικά από πλευράς καυσίμου οχήματα, οι συσκευές και διατάξεις εξοικονόμησης ενέργειας, τα αποδοτικά μηχανοκίνητα συστήματα και η ανάκτηση θερμότητας·

([6]) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Οδηγός ενεργειακού ισοζυγίου, Μεθοδολογικός οδηγός για την κατασκευή ενεργειακών ισοζυγίων & Επιχειρησιακός οδηγός για το εργαλείο κατασκευής ενεργειακού ισοζυγίου, 2019.

β) **πόρους από την πλευρά της ζήτησης και δυνατότητες ευελιξίας του συστήματος**, που ενδέχεται να περιλαμβάνουν στοιχεία όπως η απόκριση ζήτησης, η αποθήκευση ενέργειας (συμπεριλαμβανομένων των συσσωρευτών και της αποθήκευσης θερμότητας) και οι έξυπνες λύσεις (για παράδειγμα, έξυπνοι μετρητές, έξυπνοι θερμοστάτες)·

γ) **αποδοτική μετατροπή, μεταφορά και διανομή ενέργειας**, με την ενσωμάτωση προσεγγίσεων όπως η μείωση των απωλειών δικτύου, η ανάπτυξη έξυπνων δικτύων και η αποδοτική τηλεθέρμανση και τηλεψύξη.

Το άρθρο 3 παράγραφος 1 απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι οι λύσεις ενεργειακής απόδοσης, όταν είναι διαθέσιμες και μπορούν να ανταποκριθούν στην ίδια ειδική ανάγκη ή στον ίδιο στόχο πολιτικής, αξιολογούνται στις αποφάσεις σχεδιασμού, πολιτικής και μεγάλων επενδύσεων. Τα κράτη μέλη θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να επικαιροποιούν τακτικά μελέτες σχετικά με το δυναμικό εξοικονόμησης ενέργειας και να θέτουν στη διάθεση των υπευθύνων σχεδιασμού και των επενδυτών επικαιροποιημένους καταλόγους λύσεων ενεργειακής απόδοσης. Οι πίνακες που ακολουθούν παρέχουν ορισμένα παραδείγματα πιθανών εναλλακτικών ή συμπληρωματικών λύσεων όσον αφορά τα σχέδια για την ανάπτυξη πρόσθετων υποδομών σε ενεργειακά συστήματα (πίνακας 2) και σε μη ενεργειακούς τομείς (πίνακας 3), αντίστοιχα. Οι κατάλογοι αυτοί δεν είναι εξαντλητικοί.

Πίνακας 2

Παραδείγματα εναλλακτικών λύσεων στο ενεργειακό σύστημα κατά την εφαρμογή της ΑΠΕΑ

Τομέας	Σχέδια για την ανάπτυξη πρόσθετων υποδομών	Πιθανές εναλλακτικές/συμπληρωματικές λύσεις
Ηλεκτρική ενέργεια	— παραγωγή (συμβατικοί σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής και σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, σταθμοί συμπαραγωγής ενέργειας) — μεταφορά και διανομή (γραμμές μεταφοράς υψηλής τάσης, υποσταθμοί, γραμμές διασύνδεσης, μετασχηματιστές κ.λπ.) — αποθήκευση (αντλησιοταμίευση, αποθήκευση σε συσσωρευτές κ.λπ.)	— ευελιξία από την πλευρά της ζήτησης / απόκριση ζήτησης (για παράδειγμα, διαχείριση της ζήτησης ηλεκτρικών οχημάτων, ευέλικτη/αμφίδρομη φόρτιση, ευέλικτες αντλίες θερμότητας, τιμολόγια ενέργειας αναλόγως του χρόνου χρήσης και υπηρεσίες απόκρισης ζήτησης μέσω σωρευτικής εκπροσώπησης) — τεχνολογίες έξυπνων δικτύων, συμπεριλαμβανομένων των προηγμένων υποδομών μέτρησης — εξοικονόμηση ενέργειας στην τελική χρήση (για παράδειγμα, αποδοτικές συσκευές και διατάξεις, φωτισμός)
Αέριο	— παραγωγή (κοιτάσματα αερίου, υπεράκτιες πλατφόρμες, εγκαταστάσεις εξόρυξης ενδοσχισταργιλικού αερίου, υποδομές υδρογόνου) — μεταφορά και διανομή (αγωγοί, σταθμοί συμπίεσης, γραμμές διασύνδεσης) — αποθήκευση (υπόγειες εγκαταστάσεις αποθήκευσης αερίου, τερματικοί σταθμοί υγροποιημένου φυσικού αερίου)	— εξοικονόμηση ενέργειας στην τελική χρήση (για παράδειγμα, μόνωση κτιρίων) — εξηλεκτρισμός συστημάτων θέρμανσης και τρόπων μεταφοράς (ο οποίος έχει εγγενή οφέλη ως προς την αποδοτικότητα του συστήματος) — μείωση των απωλειών δικτύου
Θερμότητα	— παραγωγή (συμβατικοί λέβητες, φούρνοι, συμπαραγωγή) — δίκτυα (αγωγοί, εναλλάκτες θερμότητας, αντλίες, υποσταθμοί) — αποθήκευση (αποθήκευση θερμικής ενέργειας, υλικά με αλλαγή φάσης κ.λπ.)	— εξοικονόμηση ενέργειας στην τελική χρήση (για παράδειγμα, μόνωση κτιρίων) — ενοποίηση συστήματος και αποδοτικότητα συστήματος (για παράδειγμα, ηλεκτρική ενέργεια προς θερμότητα) — ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (για παράδειγμα, αντλίες θερμότητας, γεωθερμική ενέργεια, ηλιοθερμική ενέργεια) — ανάκτηση απορριπτόμενης θερμότητας — τηλεθέρμανση από ανανεώσιμες πηγές

Πίνακας 3

Παραδείγματα εναλλακτικών λύσεων στους μη ενεργειακούς τομείς κατά την εφαρμογή της ΑΠΕΑ

Μη ενεργειακός τομέας	Σχέδια για την ανάπτυξη πρόσθετων υποδομών	Πιθανές εναλλακτικές/συμπληρωματικές λύσεις
Κτίρια	— κατασκευές μεγάλης κλίμακας (για παράδειγμα, εμπορικά κτίρια, οικιστικά συγκροτήματα, δημόσιες εγκαταστάσεις όπως σχολεία) που περιλαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με συστήματα θέρμανσης, αερισμού και κλιματισμού	— ενεργειακές ανακαινίσεις υφιστάμενων κτιρίων — χαρτογράφηση των διαθέσιμων (αχρησιμοποίητων) κτιρίων πριν από νέες κατασκευές — ενεργειακά αποδοτικές κατασκευές (συμπεριλαμβανομένων κτιρίων σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας, κτιρίων μηδενικών εκπομπών) — συστήματα αυτοματισμού και ελέγχου κτιρίων (για παράδειγμα, έξυπνοι θερμοστάτες, ανιχνευτές κίνησης) — αποδοτικά συστήματα θέρμανσης (για παράδειγμα, αντλίες θερμότητας, τηλεθέρμανση) — λύσεις παθητικής ψύξης (για παράδειγμα, σκίαση, θερμική μάζα, νυχτερινός δροσισμός, φυσικός αερισμός και φωτισμός) — ενεργειακά αποδοτικός φωτισμός και ενεργειακά αποδοτικές συσκευές — ενσωμάτωση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (για παράδειγμα, φωτοβολταϊκά, ηλιοθερμική ενέργεια) — ενεργοποίηση αλλαγών συμπεριφοράς στη χρήση ενέργειας — έξυπνα συστήματα χρέωσης
Μεταφορές	— μεγάλες υποδομές μεταφορών (για παράδειγμα, αυτοκινητόδρομοι, σιδηρόδρομοι, αερολιμένες, λιμένες και θαλάσσιες υποδομές)	— δημόσιες συγκοινωνίες (για παράδειγμα, αστικά και προαστιακά συστήματα μαζικών μεταφορών, υπεραστικές σιδηροδρομικές συνδέσεις, στόλοι λεωφορείων) — υποδομές για ποδηλάτες και πεζούς (για παράδειγμα, ποδηλατόδρομοι, συστήματα κοινής χρήσης ποδηλάτων) — ομαδοποίηση φορτίων — διαχείριση της κινητικότητας (για παράδειγμα, προγράμματα συνεπιβατισμού, ενθάρρυνση της μεγαλύτερης πληρότητας των οχημάτων) — στήριξη των πολυτροπικών (συνδυασμένων) μεταφορών — μέτρα τόνωσης της αυξημένης χρήσης ενεργειακά αποδοτικών τρόπων μεταφοράς — εξηλεκτρισμός του στόλου — υποδομές φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων

Βιομηχανία	— κατασκευή νέων βιομηχανικών εγκαταστάσεων — χρήση νέων καυσίμων και διαδικασιών κατανάλωσης ενέργειας	— προώθηση της αποτελεσματικής ενσωμάτωσης και ομαδοποίησης του βιομηχανικού τομέα σε τοπικό επίπεδο — ευέλικτη λειτουργία μέσω απόκρισης ζήτησης και ιδιοκατανάλωσης — επαναχρησιμοποίηση απορριπτόμενης θερμότητας και ψύξης — εξηλεκτρισμός και αναμφίβολα θετική (no-regret) χρήση ενεργειακών καυσίμων
Ύδατα	— ύδρευση (για παράδειγμα, εγκαταστάσεις αφαλάτωσης) — μονάδες επεξεργασίας λυμάτων — δίκτυα ύδρευσης (για παράδειγμα, αγωγοί, αντλιοστάσια)	— εξοικονόμηση νερού (για παράδειγμα, γεωργικές πρακτικές αποδοτικής χρήσης των υδάτινων πόρων) — ενεργειακά αποδοτικές αντλίες, κινητήρες και εγκαταστάσεις επεξεργασίας — μείωση των απωλειών δικτύου — έξυπνα δίκτυα ύδρευσης και συστήματα διαχείρισης πίεσης — χρήση όμβριων και φαιών υδάτων σε κτίρια
ΤΠΕ	— κέντρα δεδομένων (για παράδειγμα, χρήση ενέργειας για υπολογιστική, ψύξη) — τηλεπικοινωνιακές υποδομές (για παράδειγμα, ευρυζωνικά δίκτυα, συστήματα κινητής τηλεφωνίας)	— ενεργειακά αποδοτικός σχεδιασμός και λειτουργία κέντρων δεδομένων (συμπεριλαμβανομένης της ανάκτησης απορριπτόμενης θερμότητας) — ενεργειακά αποδοτικός εξοπλισμός δικτύωσης — τεχνολογίες έξυπνων δικτύων και ψηφιακές λύσεις για τη διαχείριση της ενέργειας
Γεωργία	— συστήματα άρδευσης (για παράδειγμα, ψεκαστήρες επιφανείας) — γεωργικά μηχανήματα και γεωργικός εξοπλισμός (για παράδειγμα, θεριζοαλωνιστικές μηχανές, ελκυστήρες) — θερμοκήπια, κάθετα αγροκτήματα	— προσαρμογή της επιλογής των καλλιεργειών στο τοπικό κλίμα, λαμβάνοντας υπόψη την κλιματική αλλαγή — γεωργικές πρακτικές που περιορίζουν την ανάγκη για μηχανήματα και εξοπλισμό (για παράδειγμα, μόνιμη καλλιέργεια) — ενεργειακά αποδοτική άρδευση (για παράδειγμα, αντλίες τροφοδοτούμενες από ηλιακή ενέργεια) — γεωργία ακριβείας (για παράδειγμα, μηχανήματα κατευθυνόμενα με GPS) — χρήση ανανεώσιμης ενέργειας (για παράδειγμα, ξήρανση με χρήση ηλιακής ενέργειας, ηλιακοί συλλέκτες)

4.2. **Πώς αξιολογούνται οι λύσεις ενεργειακής απόδοσης;**

Η αξιολόγηση λύσεων ενεργειακής απόδοσης στις αποφάσεις πολιτικής, σχεδιασμού ή μεγάλων επενδύσεων σημαίνει ότι οι λύσεις αυτές θα πρέπει να εξετάζονται και να αξιολογούνται στο πλαίσιο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Η χρήση ανάλυσης κόστους-οφέλους (ΑΚΟ) για την αξιολόγηση των λύσεων ενεργειακής απόδοσης θα μπορούσε να περιλαμβάνει:

α) **τεχνική ανάλυση**: προσδιορισμός και αξιολόγηση της τεχνικής σκοπιμότητας, των επιδόσεων και των απαιτήσεων εφαρμογής δυνητικών λύσεων ενεργειακής απόδοσης. Σε αυτό το στάδιο θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη το δυναμικό εξοικονόμησης ενέργειας ή μετατόπισης φορτίου, η συμβατότητα με υφιστάμενα συστήματα, οι τεχνολογικές απαιτήσεις και οι πιθανοί περιορισμοί ή κίνδυνοι·

β) **χρηματοοικονομική ανάλυση**: εξέταση της επένδυσης από τη σκοπιά του φορέα λήψης αποφάσεων· εστίαση στο άμεσο χρηματοοικονομικό κόστος και στα άμεσα χρηματοοικονομικά οφέλη, με χρήση των τιμών της αγοράς για την αποτίμηση, καθώς και ενσωμάτωση των μεταβιβαστικών πληρωμών, όπως φόροι και επιδοτήσεις. Το εφαρμοζόμενο προεξοφλητικό επιτόκιο αντικατοπτρίζει το κόστος ευκαιρίας κεφαλαίου του επενδυτή. Μολονότι είναι συχνά δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν και να αποτιμηθούν χρηματικά για τους ιδιωτικούς φορείς λήψης αποφάσεων, είναι δυνατόν να ληφθούν επίσης υπόψη ευρύτερα εσωτερικά οφέλη ([7]), όπως η αύξηση της παραγωγικότητας του εργατικού δυναμικού μετά την ανακαίνιση κτιρίων γραφείων·

γ) **οικονομική ανάλυση**: Υιοθέτηση μιας κοινωνικής άποψης, με συνεκτίμηση του πλήρους οικονομικού κόστους και των ευρύτερων οφελών μιας λύσης ενεργειακής απόδοσης για την κοινωνία στο σύνολό της· χρήση οικονομικών ή σκιωδών τιμών για την αποτίμηση και εξαίρεση των μεταβιβαστικών πληρωμών. Το εφαρμοζόμενο προεξοφλητικό επιτόκιο αντιπροσωπεύει κοινωνική χρονική προτίμηση όσον αφορά το χρήμα και είναι συνήθως χαμηλότερο από εκείνο της χρηματοοικονομικής ανάλυσης. Η εν λόγω προσέγγιση λαμβάνει επίσης υπόψη τα ευρύτερα εξωτερικά οφέλη, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στο περιβάλλον ή στην υγεία, καθώς και άλλων κοινωνικών επιπτώσεων που δεν αποτυπώνονται σε χρηματοοικονομική ανάλυση ([8]). Είναι σημαντικό ότι, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 5 στοιχείο β) της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791, η ανάλυση θα πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη τις επιπτώσεις στην ενεργειακή φτώχεια. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να περιλαμβάνει ειδική εκτίμηση του κόστους και των οφελών για τα ευάλωτα νοικοκυριά και τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος.

Η οικονομική ανάλυση είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων των δημόσιων αρχών και για τον ρόλο τους στην προάσπιση του δημόσιου συμφέροντος, λαμβάνοντας υπόψη τις ευρύτερες κοινωνικές επιπτώσεις των δράσεών τους.

Ιδιωτικοί φορείς, όπως επιχειρήσεις και μη κυβερνητικές οργανώσεις, συνοδεύουν συνήθως τις αποφάσεις τους με χρηματοοικονομική ανάλυση, η οποία αντικατοπτρίζει οικεία οικονομικά συμφέροντα, εκτός εάν το πρόσθετο κοινωνικό κόστος καλύπτεται από δημόσια χρηματοδότηση. Θα μπορούσαν να εξεταστούν εξωτερικά ευρύτερα οφέλη (για παράδειγμα, επιπτώσεις στην ποιότητα του αέρα), συχνά όμως αποτελούν δευτερεύουσες παραμέτρους, οι οποίες ενδεχομένως επιδιώκονται για λόγους όπως η εταιρική κοινωνική ευθύνη. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να ενθαρρύνουν τους ιδιωτικούς φορείς να λαμβάνουν υπόψη τα κοινωνικά οφέλη παράλληλα με τις οικονομικές παραμέτρους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, προσφέροντας δημόσια στήριξη και άλλα μέτρα (βλέπε επίσης σημείο 4.9).

4.3. **Διαχείριση αποφάσεων μεγάλων επενδύσεων πάνω και κάτω από τα όρια που καθορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791**

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 4 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι αρμόδιες αρχές παρακολουθούν την εφαρμογή της ΑΠΕΑ. Όπως περιγράφεται λεπτομερώς στο σημείο 5 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών, μέρος των αρμοδιοτήτων των αρμόδιων αρχών θα πρέπει να περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του αν οι επενδύσεις υπερβαίνουν ή υπολείπονται των ορίων που ορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791.

'**Οσον αφορά τις αποφάσεις μεγάλων επενδύσεων που υπερβαίνουν τα όρια (100 εκατ. EUR ή 175 εκατ. EUR για έργα υποδομής μεταφορών),** το άρθρο 3 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 απαιτεί ρητά από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν την αξιολόγηση των λύσεων ενεργειακής απόδοσης. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλέπε σημείο 4.2 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών.

'**Οσον αφορά τις αποφάσεις μεγάλων επενδύσεων κάτω από τα όρια,** στην οδηγία (ΕΕ) 2023/1791 δεν υπάρχει ρητή νομική απαίτηση για την αξιολόγηση των λύσεων ενεργειακής απόδοσης. Ωστόσο, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να το πράττουν όταν οι εν λόγω αποφάσεις οδηγούν σε σημαντική κατανάλωση ενέργειας.

4.4. **Πώς εξασφαλίζεται η ορθή αξιολόγηση των ευρύτερων οφελών;**

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 5 στοιχείο α) της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να προάγουν και να δημοσιοποιούν μεθοδολογίες κόστους-οφέλους που επιτρέπουν την ορθή αξιολόγηση των ευρύτερων οφελών των λύσεων ενεργειακής απόδοσης.

Ως ευρύτερα οφέλη θα μπορούσαν να νοούνται οι κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές επιπτώσεις που προκύπτουν από την εφαρμογή λύσεων ενεργειακής απόδοσης που δεν αφορούν άμεσα προσωπικά οικονομικά κέρδη ή ζημίες που εμφανίζονται σε έναν λογαριασμό ενέργειας.

([7]) Βλέπε σημείο 4.4.
([8]) Βλέπε σημείο 4.4.

Όπως περιγράφεται στους πίνακες 4, 5 και 6, στα παραδείγματα των κοινωνικών επιπτώσεων περιλαμβάνονται η βελτίωση της άνεσης στους εσωτερικούς χώρους, η ανακούφιση της ενεργειακής φτώχειας, η ενίσχυση των αξιών των ακινήτων και η μείωση του θορύβου. Στα περιβαλλοντικά οφέλη περιλαμβάνονται η μείωση των αερίων του θερμοκηπίου, της ρύπανσης του αέρα και των υδάτων, η παραγωγή αποβλήτων και η μείωση των απαιτήσεων γης, η οποία συμβάλλει στη διατήρηση των οικοσυστημάτων. Τα οικονομικά οφέλη οδηγούν στη δημιουργία τοπικών θέσεων εργασίας, στην αύξηση της παραγωγικότητας του εργατικού δυναμικού, στην ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας και στην τόνωση της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Κάθε όφελος υπογραμμίζει τη μεγάλη σημασία των μέτρων ενεργειακής απόδοσης πέραν των άμεσων οικονομικών επιπτώσεών τους.

Η αξιολόγηση των ευρύτερων αυτών οφελών θα μπορούσε να περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

α) **εξασφάλιση επαρκούς πεδίου εφαρμογής**: μια ισορροπημένη αξιολόγηση απαιτεί τη συνεκτίμηση όλων των σχετικών οφελών, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα εν λόγω οφέλη κατανέμονται συχνά σε διάφορους τομείς και φορείς. Η παράλειψη τυχόν οφελών θα μπορούσε να οδηγήσει σε μερική αξιολόγηση. Για παράδειγμα, εάν αγνοηθούν η βελτίωση της άνεσης στους εσωτερικούς χώρους και η αποφυγή ασθενειών και πρόωρων θανάτων λόγω ανακαινίσεων κτιρίων, τα θετικά αποτελέσματα της ανακαίνισης των εν λόγω κτιρίων υποτιμώνται·

β) **ποσοτικός προσδιορισμός σε φυσικές μονάδες**: οι επιπτώσεις θα πρέπει να ποσοτικοποιούνται σε φυσικές μονάδες, όπως τόνοι ατμοσφαιρικών ρύπων, θέσεις εργασίας σε ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης ή αποφευχθείσες ημέρες αναρρωτικής άδειας. Κατ' αυτόν τον τρόπο παρέχεται μια προκαταρκτική βάση για τη σύγκριση των διαφόρων επενδυτικών επιλογών·

γ) **χρηματική αποτίμηση**: η συνιστώμενη μέθοδος είναι η άθροιση των ευρύτερων οφελών εκφρασμένων σε διαφορετικές φυσικές μονάδες. Πρόκειται για σύνθετη διαδικασία, καθώς περιλαμβάνει τον καθορισμό αξίας για οφέλη για τα οποία εκ πρώτης όψεως δεν υπάρχει αγοραία αξία. Όπως αναφέρεται στους πίνακες 4, 5 και 6, στις τεχνικές χρηματικής αποτίμησης θα μπορούσαν να περιλαμβάνονται η άμεση αποτίμηση της αγοράς, η προθυμία πληρωμής ή η προθυμία αποδοχής προσεγγίσεων ([9]). Η χρηματική αποτίμηση είναι εγγενώς αμφιλεγόμενη λόγω των σύνθετων δεοντολογικών ζητημάτων που εγείρονται, όπως η αποτίμηση της ανθρώπινης ζωής, και θα πρέπει να διεξάγεται προσεκτικά με τη χρήση αξιόπιστων μεθόδων·

δ) **έλεγχος αλληλεπικάλυψης των επιπτώσεων**: η άθροιση σε νομισματικούς όρους θα μπορούσε να οδηγήσει σε αλληλεπικαλύψεις. Για παράδειγμα, οι ανακαινίσεις κτιρίων βελτιώνουν την άνεση στους εσωτερικούς χώρους. Ως εκ τούτου, επηρεάζεται η ανθρώπινη υγεία και παραγωγικότητα, γεγονός που μπορεί τελικά να επηρεάσει και οικονομικές πτυχές όπως το διαθέσιμο εισόδημα ή ο δημόσιος προϋπολογισμός. Η παροχή δυνατότητας αλληλεπικάλυψης θα οδηγούσε σε διπλό υπολογισμό των οφελών και θα είχε ως αποτέλεσμα την υπερεκτίμηση των καθαρών επιπτώσεων. Για να αποφευχθεί αυτό, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μια προσέγγιση χαρτογράφησης με βάση «κατευθύνσεις πολλαπλών επιπτώσεων», η οποία θα εντοπίζει όλα τα σχετικά οφέλη, τις αλληλεπιδράσεις τους και τα τελικά σημεία που πρέπει να αποτιμηθούν χρηματικά ([10]).

Προκειμένου να υποστηριχθεί αυτή η διαδικασία αξιολόγησης, αναπτύχθηκαν διάφορα εργαλεία και μεθοδολογίες για τον ποσοτικό προσδιορισμό των ευρύτερων οφελών, συμπεριλαμβανομένων των εργαλείων COMBI ([11]), MICAT ([12]) και Odyssee-Mure ([13]), που υποστηρίζονται από το πρόγραμμα «Ορίζων 2020». Λεπτομερέστερες πληροφορίες σχετικά με τις μεθόδους ποσοτικού προσδιορισμού και τα υποστηρικτικά εργαλεία για τα επιμέρους ευρύτερα οφέλη παρατίθενται στο σημείο 3.7.1 του παραρτήματος της σύστασης (ΕΕ) 2021/1749. Για τις μεταφορές, θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί το εγχειρίδιο του 2019 για το εξωτερικό κόστος των μεταφορών (ή οι μελλοντικές επικαιροποιήσεις του) ([14]).

([9]) H. Pollitt, E. Alexandri, P. Boonekamp, U. Chewpreecha, A. de Rose, R. Drost, L. Estourgie, C. Farahani, D. Funcke, S. Markkanen, G. Moret, C. Rodenburg, F. Suerkemper, S. Tensen, P. Theillard, J. Thema, P. Vethman, F. Vondung and M. Voogt, 2016: The Macroeconomic and Other Benefits of Energy Efficiency (Τα μακροοικονομικά και άλλα οφέλη της ενεργειακής απόδοσης), τελική έκθεση. T. Mandel, L. Kranzl and S. Thomas, 2022: Energy Efficiency First and Multiple Impacts: integrating two concepts for decision-making in the EU energy system (Προτεραιότητα στην ενεργειακή απόδοση και πολλαπλές επιπτώσεις: ενσωματώνοντας δύο έννοιες για τη λήψη αποφάσεων στο ενεργειακό σύστημα της ΕΕ), παραδοτέο D3.4 του έργου ENEFIRST. F. Suerkemper, F. Vondung, C. Xia-Bauer, J. Teubler, S. Hackspiel, F. Berger, B. Schlomann, W. Eichhammer, F. Wagner, A. DeVita, Z. Vrontisi and I. Rogulj, 2022: Overall quantification and monetisation concept (Γενική έννοια ποσοτικοποίησης και χρηματικής αποτίμησης), παραδοτέο 2.1 του έργου MICAT.

([10]) D. Ürge-Vorsatz, S. T. Herrero, N. K. Dubash and F. Lecocq, 2014: Measuring the Co-Benefits of Climate Change Mitigation (Μέτρηση των παράλληλων οφελών του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής), 39 Annual Review of Environment and Resources 549, 2014.

([11]) COMBI: Calculating and Operationalising the Multiple Benefits of Energy Efficiency in Europe (Υπολογισμός και υλοποίηση των πολλαπλών οφελών της ενεργειακής απόδοσης στην Ευρώπη), https://combi-project.eu/.

([12]) MICAT: Multiple Impacts Calculation Tool (Εργαλείο υπολογισμού των πολλαπλών επιπτώσεων), https://micatool.eu/. Το εργαλείο MICAT μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως υπολογιστής που καθιστά δυνατή τη χρήση ιδίων δεδομένων (εάν είναι διαθέσιμα) ή άλλων προκαθορισμένων τιμών συμβατών με τα ΕΣΕΚ και/ή τη νομοθεσία της ΕΕ.

([13]) ODYSSEE-MURE https://www.odyssee-mure.eu/data-tools/multiple-benefits-energy-efficiency.html/.

([14]) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Κινητικότητας και Μεταφορών, Essen, H., Fiorello, D., El Beyrouty, K. et al., Handbook on the external costs of transport (Εγχειρίδιο για το εξωτερικό κόστος των μεταφορών) — Έκδοση 2019 — 1.1, Υπηρεσία Εκδόσεων, 2020, https://data.europa.eu/doi/10.2832/51388.

Σύμφωνα με τις μεθοδολογίες ΑΚΟ σε επίπεδο ΕΕ ([15]) που προβλέπονται στο άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/869 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([16]), οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα μπορούσαν να καθορίσουν κατάλληλες μεθοδολογίες για τη διενέργεια ΑΚΟ σε συγκεκριμένους τομείς. Εφόσον απαιτείται, οι εν λόγω μεθοδολογίες θα μπορούσαν να συμπληρωθούν με πρόσθετες κατευθυντήριες γραμμές, διασφαλίζοντας έτσι αξιόπιστες ΑΚΟ που αξιολογούν διεξοδικά τα ευρύτερα οφέλη των λύσεων ενεργειακής απόδοσης.

Πίνακας 4

Ευρύτερα κοινωνικά οφέλη των λύσεων ενεργειακής απόδοσης

Όφελος	Περιγραφή	Πιθανές προσεγγίσεις ποσοτικού προσδιορισμού και χρηματικής αποτίμησης
Άνεση στους εσωτερικούς χώρους	Η βελτίωση των συστημάτων μόνωσης, θέρμανσης και ψύξης θα μπορούσε να καταστήσει τα περιβάλλοντα διαβίωσης και εργασίας πιο άνετα και να συμβάλει στη βελτίωση της υγείας	Μετρήσεις της άνεσης, βάσει ερευνών, οι οποίες δύνανται να αποτιμηθούν χρηματικά μέσω της εξοικονόμησης δαπανών για την υγεία (μέθοδος της προθυμίας πληρωμής/αποδοχής) ή της αύξησης της παραγωγικότητας (μέθοδος αποκαλυπτόμενης προτίμησης)
Ενεργειακή φτώχεια	Η εφαρμογή μέτρων ενεργειακής απόδοσης θα μπορούσε να συμβάλει στην άμβλυνση της ενεργειακής φτώχειας καθιστώντας την ενέργεια πιο προσιτή οικονομικά για τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος	Εξοικονόμηση στους λογαριασμούς ενέργειας, η οποία αντανακλάται στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών (άμεση αποτίμηση αγοράς)
Αξία ακινήτων	Τα ενεργειακά αποδοτικά κτίρια θα μπορούσαν να έχουν υψηλότερη αγοραία αξία λόγω του μειωμένου ενεργειακού κόστους, της συμμόρφωσης με τα εθνικά πρότυπα και της βελτίωσης της άνεσης	Μεταβολή της αξίας των ακινήτων, η οποία δύναται να αποτιμηθεί χρηματικά με τη χρήση δεδομένων της αγοράς ακινήτων (μέθοδος ηδονικής τιμολόγησης)
Θόρυβος	Ο σχεδιασμός και η μόνωση των ενεργειακά αποδοτικών κτιρίων θα μπορούσαν να συμβάλουν στη μείωση του θορύβου τόσο από εξωτερικές πηγές όσο και από εσωτερικά συστήματα, βελτιώνοντας τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας. Οι ενεργειακά αποδοτικές (ηλεκτρικές και ανθρωποκίνητες) χερσαίες και πλωτές μεταφορές θα μπορούσαν επίσης να μειώσουν τις εκπομπές θορύβου.	Μείωση του θορύβου ποσοτικοποιημένη σε ντεσιμπέλ, αποτιμώμενη χρηματικά με χρήση των επιπτώσεων στην αξία των ακινήτων (μέθοδος ηδονικής τιμολόγησης) ή της εξοικονόμησης δαπανών για την υγεία (μέθοδοι προθυμίας πληρωμής/αποδοχής)

Πίνακας 5

Ευρύτερα περιβαλλοντικά οφέλη των λύσεων ενεργειακής απόδοσης

Όφελος	Περιγραφή	Πιθανές προσεγγίσεις ποσοτικού προσδιορισμού και χρηματικής αποτίμησης
Αέρια του θερμοκηπίου	Οι λύσεις ενεργειακής απόδοσης θα μπορούσαν να μειώσουν τη ζήτηση ενέργειας, γεγονός που συχνά οδηγεί σε χαμηλότερες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου	Μειωμένες εκπομπές, ποσοτικοποιημένες σε τόνους ισοδύναμου CO_2, οι οποίες δύνανται να αποτιμηθούν χρηματικά με χρήση της τιμολόγησης του άνθρακα (άμεση αποτίμηση αγοράς)
Ποιότητα του αέρα	Η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής και βιομηχανικές διεργασίες, προς όφελος της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος	Ποσοτικοποιημένη σε μειώσεις ρύπων, αποτιμώμενη χρηματικά με χρήση του κόστους των επιπτώσεων στην υγεία (μέθοδος αποφυγής του κόστους ζημίας)

([15]) ΕΔΔΣΜ αερίου, 2019: 2η μεθοδολογία του ΕΔΔΣΜ Αερίου για την ανάλυση κόστους-οφέλους των έργων υποδομής αερίου 2018. ΕΔΔΣΜ-ηλ 2018: 2η κατευθυντήρια γραμμή του ΕΔΔΣΜ-ηλ για την ανάλυση κόστους-οφέλους των έργων ανάπτυξης δικτύων, Βρυξέλλες, 2018.

([16]) Κανονισμός (ΕΕ) 2022/869 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 715/2009, (ΕΕ) 2019/942 και (ΕΕ) 2019/943 και των οδηγιών 2009/73/ΕΚ και (ΕΕ) 2019/944 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013 (ΕΕ L 152 της 3.6.2022, σ. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj).

Χρήση ύδατος	Οι ενεργειακά αποδοτικές τεχνολογίες και πρακτικές θα μπορούσαν να συμβάλουν στη μείωση της χρήσης ύδατος, καθώς συχνά απαιτείται νερό για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και τις διαδικασίες παραγωγής ενέργειας. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της καταπόνησης των υδάτινων πόρων και σε μείωση του ανταγωνισμού για τους υδάτινους πόρους.	Εξοικονόμηση νερού ποσοτικοποιημένη σε όγκο, που ενδεχομένως αποτιμάται χρηματικά με χρήση της τιμολόγησης του νερού (άμεση αποτίμηση αγοράς)
Απόβλητα	Η ενεργειακή απόδοση θα μπορούσε να οδηγήσει σε μείωση της παραγωγής αποβλήτων, καθώς απαιτούνται λιγότερες πρώτες ύλες για την παραγωγή ενέργειας, οι δε αποδοτικότερες διαδικασίες έχουν ως συνέπεια την παραγωγή λιγότερων αποβλήτων και παραπροϊόντων.	Μείωση των αποβλήτων ποσοτικοποιημένη σε βάρος/όγκο, αποτιμώμενη χρηματικά με χρήση του κόστους διάθεσης ή ανακύκλωσης των αποβλήτων (μέθοδος αποφυγής κόστους)
Χρήση γης	Με τη μείωση της ζήτησης για γη και πόρους που συνδέονται με την παραγωγή ενέργειας, η ενεργειακή απόδοση θα μπορούσε να συμβάλει στην προστασία των οικοσυστημάτων.	Εξοικονόμηση γης ποσοτικοποιημένη σε έκταση, η οποία δύναται να αποτιμηθεί χρηματικά με τη χρήση της αξίας της γης (άμεση αποτίμηση αγοράς) ή των αποτιμήσεων των οικοσυστημικών υπηρεσιών (μέθοδος της προθυμίας πληρωμής)
Βιοποικιλότητα	Η ενεργειακή απόδοση μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της απώλειας βιοποικιλότητας, καθώς απαιτούνται λιγότερες πρώτες ύλες για την παραγωγή ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της βιομάζας και των παρθένων υλικών, των οποίων η εξόρυξη μπορεί να είναι επιβλαβής για τη φύση.	Μολονότι υπάρχουν ήδη δείκτες για την ποσοτικοποίηση της απώλειας βιοποικιλότητας, δεν υπάρχει πλήρης συναίνεση σχετικά με τις βέλτιστες μεθοδολογίες. Ωστόσο, η Επιτροπή συμμετέχει στην ανάπτυξη διαφόρων χρήσιμων προσεγγίσεων και δεδομένων ([1]) που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο αυτό. Θα πρέπει, τουλάχιστον, να εφαρμοστεί ποιοτική αξιολόγηση των πιέσεων και των επιπτώσεων στη φύση.

([1]) Τον Δεκέμβριο του 2021 η Επιτροπή εξέδωσε σύσταση σχετικά με το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των οργανισμών, με αναφορές στη βιοποικιλότητα (σελίδα 27). Επίσης, ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2023/2772 της Επιτροπής, της 31ης Ιουλίου 2023, για τη συμπλήρωση της οδηγίας 2013/34/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τα πρότυπα υποβολής εκθέσεων βιωσιμότητας (ΕΕ L, 2023/2772, 22.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/2772/oj), αναφέρεται στη βιοποικιλότητα από τη σελίδα 133. Οι λογαριασμοί φυσικού κεφαλαίου και υπηρεσιών οικοσυστημάτων [λογαριασμοί οικοσυστημάτων — μέτρηση της συμβολής της φύσης στην οικονομία και την ανθρώπινη ευημερία — Statistics Explained (europa.eu)] και το έργο της χαρτογράφησης και αξιολόγησης των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους (MAES, https://data.jrc.ec.europa.eu/collection/MAES), καθώς και οι οδηγίες για τους οικοτόπους και τα πτηνά παρέχουν σχετικά δεδομένα και πληροφορίες για τα οικοσυστήματα, την κατάστασή τους και τις υπηρεσίες τους.

Πίνακας 6

Ευρύτερα οικονομικά οφέλη των λύσεων ενεργειακής απόδοσης

Όφελος	Περιγραφή	Πιθανές προσεγγίσεις ποσοτικού προσδιορισμού και χρηματικής αποτίμησης
Δημιουργία θέσεων εργασίας	Οι επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση θα μπορούσαν να δημιουργήσουν τοπικές θέσεις εργασίας σε τομείς όπως οι κατασκευές, η μεταποίηση και οι ενεργειακές υπηρεσίες.	Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται, αποτιμώμενες χρηματικά με τη χρήση μισθολογικών δεδομένων (άμεση αποτίμηση αγοράς)
Παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού	Οι ενεργειακά αποδοτικοί χώροι εργασίας θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε καλύτερες συνθήκες εργασίας, ενισχύοντας την παραγωγικότητα των εργαζομένων και την ικανοποίηση από την εργασία.	Κέρδη παραγωγικότητας ποσοτικοποιημένα με τη χρήση δεικτών μέτρησης επιδόσεων, αποτιμώμενα χρηματικά με χρήση δεδομένων για τους μισθούς ή την παραγωγή (μέθοδος αποκάλυψης προτίμησης)
Ενεργειακή ασφάλεια	Η ενεργειακή απόδοση θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση της εξάρτησης μιας χώρας από εισαγόμενες πηγές ενέργειας, ενισχύοντας την εθνική ενεργειακή ασφάλεια.	Εξοικονόμηση ενέργειας ποσοτικοποιημένη σε μονάδες ενέργειας, αποτιμώμενη χρηματικά με τη χρήση προβλέψεων για τις τιμές της ενέργειας (άμεση αποτίμηση αγοράς)
Καινοτομία και ανταγωνιστικότητα	Οι επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση θα μπορούσαν να τονώσουν την καινοτομία στην τεχνολογία και τα επιχειρηματικά μοντέλα, βοηθώντας τις επιχειρήσεις να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις παγκόσμιες αγορές.	Παρά τις δυσκολίες της άμεσης ποσοτικοποίησης και χρηματικής τους αποτίμησης, στους πιθανούς δείκτες περιλαμβάνονται ο αριθμός των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που κατατέθηκαν, ο αριθμός των νέων προϊόντων που κυκλοφόρησαν ή οι αλλαγές στο μερίδιο αγοράς

4.5. **Πώς εφαρμόζεται η ΑΠΕΑ εντός και εκτός του δημόσιου τομέα και των ρυθμιζόμενων τομέων;**

Η πρακτική εφαρμογή της ΑΠΕΑ εξαρτάται από το πλαίσιο λήψης αποφάσεων και τους εμπλεκόμενους φορείς. Παρόλο που η εφαρμογή της αρχής που διατυπώνεται στην οδηγία (ΕΕ) 2023/1791 εναπόκειται στα κράτη μέλη, οι σχετικές αποφάσεις για τον σχεδιασμό, την πολιτική και τις επενδύσεις λαμβάνονται από μεγάλο αριθμό φορέων.

Οι **υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής** (υπουργεία και εποπτικές αρχές σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης) θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις διάφορες βασικές αρμοδιότητες που έχουν κατά την εφαρμογή της ΑΠΕΑ:

α) επανεξέταση των υφιστάμενων και των προγραμματισμένων πολιτικών προκειμένου να διαπιστωθεί αν συνάδουν με την ΑΠΕΑ, δηλαδή αν τα κίνητρα ή οι κανονισμοί δημιουργούν ισότιμους όρους ανταγωνισμού για λύσεις ενεργειακής απόδοσης και παραδοσιακές υποδομές ενεργειακού εφοδιασμού·

β) ανάπτυξη ρύθμισης της αγοράς ενέργειας χωρίς αποκλεισμούς από την τεχνολογία, δηλαδή με εκτίμηση του οφέλους της ενεργειακής απόδοσης και ευελιξίας·

γ) συνεκτίμηση της εφαρμογής της ΑΠΕΑ κατά την παροχή δημόσιων επενδύσεων (συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων σε δίκτυα) και της δημόσιας χρηματοδότησης/στήριξης για τους παράγοντες της αγοράς. Εάν μια τέτοια επένδυση συνιστά απόφαση μεγάλης επένδυσης άνω των ορίων των 100 εκατ. EUR ή των 175 εκατ. EUR για έργα υποδομών μεταφορών, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι οι λύσεις ενεργειακής απόδοσης αξιολογούνται, μεταξύ άλλων πριν από τη χορήγηση πιθανής δημόσιας στήριξης·

δ) ανάπτυξη στρατηγικού σχεδιασμού ενεργειακών πολιτικών που λαμβάνουν πλήρως υπόψη τη χρήση λύσεων ενεργειακής απόδοσης.

Η μόχλευση των κρατών μελών στους διάφορους παράγοντες που μπορούν πράγματι να εφαρμόσουν την ΑΠΕΑ στις αποφάσεις τους ποικίλλει σημαντικά. Η βασική διάκριση εντοπίζεται μεταξύ των δημόσιων/ρυθμιζόμενων φορέων και των παραγόντων της αγοράς (συμπεριλαμβανομένων των παραγόντων της αγοράς ενέργειας και των τελικών χρηστών ενέργειας που θα πρέπει να θεωρούνται μέρος των «μη ενεργειακών τομέων»). Το εύρος της μόχλευσης και τα κύρια εργαλεία συνοψίζονται στο σχήμα 1.

Οι εθνικές αρχές μπορούν να ζητήσουν άμεσα από τους **δημόσιους ή ρυθμιζόμενους φορείς** να εφαρμόζουν την ΑΠΕΑ στις δραστηριότητές τους, εάν πρέπει να λάβουν τις οικείες αποφάσεις σχεδιασμού και μεγάλων επενδύσεων με βάση την ΑΚΟ από κοινωνική άποψη. Επιπλέον, η εφαρμογή της ΑΠΕΑ από ρυθμιζόμενους φορείς, όπως οι διαχειριστές δικτύου, σημαίνει τη χρήση της ευελιξίας από την πλευρά της ζήτησης και της απόκρισης ζήτησης ([17]) όποτε αποτελεί οικονομικά αποδοτική εναλλακτική λύση έναντι των παραδοσιακών επενδύσεων και της παραδοσιακής λειτουργίας του δικτύου και δεν επηρεάζει αρνητικά την αξιοπιστία και την ασφάλεια του ενεργειακού συστήματος. Ο σχεδιασμός και η λειτουργία του δικτύου θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα στάδια:

α) προσδιορισμός των τάσεων προσφοράς-ζήτησης: αξιολόγηση των ενεργειακών τάσεων (για παράδειγμα, εξηλεκτρισμός της θερμότητας και των μεταφορών, ηλεκτρολυτικές κυψέλες, παραγωγή μη συνδεδεμένη με τον μετρητή κ.λπ.) με συγκεκριμένο τρόπο ανά τοποθεσία, καθώς και ανάλυση της επάρκειας των υφιστάμενων υποδομών για την ικανοποίηση των προσδοκιών των καταναλωτών· ορθή συνεκτίμηση της ελαστικότητας της ζήτησης ως προς την τιμή και του δυναμικού τόσο της ρητής (εμπορευόμενης και ελεγχόμενης) όσο και της υπόρρητης (με βάση τις τιμές) ευελιξίας της ζήτησης·

β) αξιολόγηση λύσεων από την πλευρά της ζήτησης και από την πλευρά της προσφοράς: εκπόνηση μελετών σκοπιμότητας για τον προσδιορισμό της τεχνικής και οικονομικής βιωσιμότητας όλων των επιλογών, μεταξύ άλλων των λύσεων από την πλευρά της ζήτησης (για παράδειγμα, προμήθεια ευέλικτου φορτίου) δίπλα στην πλευρά της προσφοράς (για παράδειγμα, εγκατάσταση νέου υποσταθμού), συμπεριλαμβανομένων του αντίστοιχου κόστους και των αντίστοιχων ευρύτερων οφελών τους. Η εντολή των εθνικών ρυθμιστικών αρχών περιλαμβάνει συνήθως την προστασία των καταναλωτών και ως εκ τούτου την εφαρμογή της λύσης χαμηλότερου κόστους, η οποία επιβάλλεται για σκοπούς προστασίας των καταναλωτών από κόστος που μπορεί να αποφευχθεί·

γ) παρακολούθηση και αξιολόγηση της απόδοσης των λύσεων τόσο από την πλευρά της ζήτησης όσο και από την πλευρά της προσφοράς, με σκοπό τον εντοπισμό ευκαιριών βελτίωσης.

Οι **διαχειριστές δικτύου** αποτελούν φυσικά μονοπώλια υπό ρυθμιστική εποπτεία. Για την εκπλήρωση της εν λόγω υποχρέωσης, θα μπορούσαν να μεταρρυθμιστούν οι κανονισμοί για τους διαχειριστές δικτύου, ώστε να δοθούν κίνητρα για επενδύσεις σε λύσεις από την πλευρά της ζήτησης διά της εξάλειψης της επικέντρωσης στις κεφαλαιουχικές δαπάνες και της θέσπισης στόχων επιδόσεων με συναφή οικονομικά κίνητρα. Επιπλέον, τα τιμολόγια δικτύου θα μπορούσαν να σχεδιαστούν έτσι ώστε η πληρωμή να συνδέεται πρωτίστως με την κατανάλωση, παρέχοντας κίνητρα στους καταναλωτές να χρησιμοποιούν λιγότερη ενέργεια.

([17]) Γενικά, εναλλακτικές λύσεις γνωστές και ως *εναλλακτικές λύσεις χωρίς καλώδια*.

Οι **παράγοντες της αγοράς ενέργειας** (παραγωγοί, ιδιοκτήτες εγκαταστάσεων αποθήκευσης, προμηθευτές, φορείς συγκέντρωσης κ.λπ.) λαμβάνουν επιχειρηματικές αποφάσεις με βάση τη δική τους χρηματοοικονομική ανάλυση [18], χωρίς άμεση ρυθμιστική εποπτεία. Οι προμηθευτές ενέργειας, για παράδειγμα, πωλούν ενέργεια σε πελάτες. Θα μπορούσαν να συμβάλουν στην εφαρμογή της ΑΠΕΑ μέσω καθεστώτων επιβολής της υποχρέωσης ενεργειακής απόδοσης (ΚΕΥΕΑ) σύμφωνα με το άρθρο 9 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791, σε περίπτωση που απαιτείται να βελτιώσουν στις εγκαταστάσεις των πελατών την ενεργειακή απόδοση κατά την τελική χρήση.

Οι **τελικοί χρήστες ενέργειας** (οι οποίοι πρέπει να θεωρούνται ως μέρος των «μη ενεργειακών τομέων») είναι παράγοντες της αγοράς, των οποίων οι σχετικές με την ενέργεια δράσεις μπορούν να διαμορφωθούν κυρίως μέσω ενδείξεων τιμών και τιμολογίων, καθώς και διοικητικών κανονισμών όπως οι κανονισμοί για τα προϊόντα, τα κτίρια ή τη χρήση γης. Παράγουν και καταναλώνουν ενέργεια (επιχειρησιακές αποφάσεις) και επενδύουν σε διάφορα ενεργειακά περιουσιακά στοιχεία «μη συνδεδεμένα με τον μετρητή», συμπεριλαμβανομένων των κτιρίων (επενδυτικές αποφάσεις). Με την υιοθέτηση συμπεριφορών εξοικονόμησης ενέργειας, την επένδυση σε τεχνολογίες και πρακτικές που συνδέονται με τη συμμετοχή σε προγράμματα απόκρισης ζήτησης, την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και τη χρήση της «μη συνδεδεμένης με τον μετρητή» αποθήκευσης (συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρικών οχημάτων αμφίδρομης ηλεκτρικής ενέργειας), θα μπορούσαν να επηρεάσουν άμεσα την ανάγκη για «συνδεδεμένες με τον μετρητή» υποδομές από την πλευρά της προσφοράς. Η εφαρμογή της ΑΠΕΑ στους τελικούς χρήστες ενέργειας θα συνεπαγόταν την παροχή αποτελεσματικών κινήτρων και εμψυχωτικού περιβάλλοντος που θα τους έδινε τη δυνατότητα να υιοθετήσουν τεχνολογίες και συμπεριφορές που μειώνουν τη χρήση ενέργειας και εισάγουν ευελιξία στη ζήτηση. Το εν λόγω εμψυχωτικό περιβάλλον περιλαμβάνει όχι μόνο την παροχή κινήτρων, αλλά και μέσα συμπεριφοράς και πληροφόρησης.

Σχήμα 1

Κλίμακα μόχλευσης για την εφαρμογή της ΑΠΕΑ

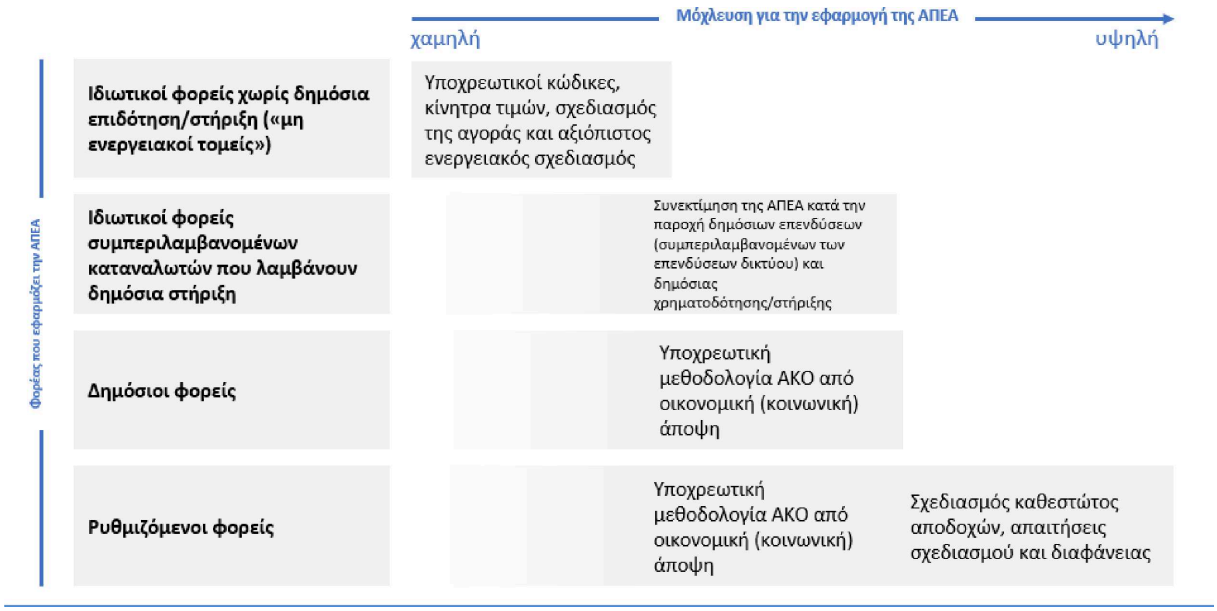

Ο πίνακας 7, ο οποίος βασίζεται στη σύσταση (ΕΕ) 2021/1749, προτείνει μέτρα σε όλους τους τομείς πολιτικής για τη διευκόλυνση της εφαρμογής της ΑΠΕΑ.

Πίνακας 7

Τομείς πολιτικής και παραδείγματα μέτρων που δίνουν τη δυνατότητα εφαρμογής της αρχής της προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση στους εν λόγω τομείς πολιτικής

Τομέας πολιτικής	Επιλογή μέτρων
Αγορές ηλεκτρικής ενέργειας	— Δυναμική τιμολόγηση ηλεκτρικής ενέργειας — Υποστήριξη για την εγκατάσταση έξυπνου εξοπλισμού — Χρονικά διαφοροποιημένα τιμολόγια δικτύου

[18] Βλέπε σημείο 4.2.

	— Διευκόλυνση της συμμετοχής της απόκρισης ζήτησης και των φορέων συγκέντρωσής της στις αγορές ενέργειας — Επιτάχυνση της ανάπτυξης έξυπνων συστημάτων μέτρησης — Καινοτόμα ρυθμιστικά κίνητρα για τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και διανομής στην ανάπτυξη του δικτύου
Προσφορά και διανομή ενέργειας	— Ανάπτυξη κοινών σεναρίων προσφοράς-ζήτησης για τον σχεδιασμό των υποδομών — Απαίτηση χρήσης ΑΚΟ στον σχεδιασμό περιφερειακών δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας, αερίου ή θερμότητας για τον προσδιορισμό των οικονομικά αποδοτικότερων επιλογών προσφοράς και ζήτησης ενέργειας — Ενσωμάτωση της θέρμανσης και της ψύξης στον σχεδιασμό αστικών, αγροτικών ή βιομηχανικών περιοχών — Επαναχρησιμοποίηση της απορριπτόμενης θερμότητας και ενσωμάτωση της απορριπτόμενης θερμότητας σε δίκτυα τηλεθέρμανσης
Ενεργειακή ζήτηση (βιομηχανία και υπηρεσίες)	— Συνάρτηση της αδειοδότησης βιομηχανικών εγκαταστάσεων που παράγουν απόβλητα με τη δυνατότητα σύνδεσης με τοπικά δίκτυα θέρμανσης — Ελάχιστα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης — Εισαγωγή απαιτήσεων για τις ικανότητες απόκρισης ζήτησης — Εισαγωγή κανόνων επαυξημένης φορολογικής απόσβεσης ή προσωρινής απόσβεσης
Κτίρια	— Συμπερίληψη της ανακαίνισης κτιρίων στους πλειστηριασμούς ανανεώσιμων πηγών ενέργειας — Καινοτόμα καθεστώτα χρηματοδότησης για την ανακαίνιση κτιρίων, συμπεριλαμβανομένων στεγαστικών δανείων ενεργειακής απόδοσης — Συνάρτηση της αδειοδότησης για τη χωροθέτηση κτιρίων με το δυναμικό ανανεώσιμης ενέργειας — Χρήση συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης για τη διασφάλιση εγγυημένων κερδών ενεργειακής απόδοσης — Εγκατάσταση συστημάτων ανατροφοδότησης σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας μέσω έξυπνου μετρητή και έξυπνων συσκευών
Μεταφορές	— Παροχή κινήτρων για τις δημόσιες συγκοινωνίες, την ποδηλασία και την πεζοπορία — Παροχή κινήτρων για την αγορά και τη χρήση οχημάτων μηδενικών εκπομπών — Προώθηση της κοινόχρηστης κινητικότητας, που οδηγεί σε αύξηση των ποσοστών πληρότητας των οχημάτων — Συνεκτίμηση της ενεργειακής απόδοσης κατά τον σχεδιασμό έργων υποδομής
Ύδατα	— Σύνδεση των υποδομών ηλεκτρικής ενέργειας και ύδρευσης, για παράδειγμα με την άντληση νερού όταν η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας είναι χαμηλή — Παραγωγή βιομεθανίου επιτόπου στην επεξεργασία λυμάτων — Χρήση τεχνικών ελέγχου διεργασίας σε όλα τα συστήματα υδάτων προς μείωση του όγκου των υδάτων ψύξης που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή ενέργειας

Τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών	— Ενθάρρυνση της χωροθέτησης των κέντρων δεδομένων κοντά σε δίκτυα θέρμανσης — Καθορισμός προτύπων ενεργειακής απόδοσης του συστήματος — Προώθηση της χρήσης μη συνδεδεμένης με τον μετρητή αποθήκευσης σε συσσωρευτές για την απόκριση ζήτησης σε τόπους μακροδικτύων 5G — Παροχή πληροφοριών στους καταναλωτές σχετικά με τις διακυμάνσεις της ενεργειακής κατανάλωσης των επιλογών συνεχούς ροής
Χρηματοοικονομικός τομέας	— Εφαρμογή πλήρους ανάλυσης κύκλου ζωής του ενεργειακού αποτυπώματος και του αποτυπώματος άνθρακα της επένδυσης κατά την αξιολόγηση απόφασης χρηματοδότησης — Ανάπτυξη εργαλείων εφαρμογής της ΑΠΕΑ που θα βοηθούν τους φορείς ανάπτυξης και τους ιδιοκτήτες έργων να αξιολογούν πλήρως τις ενδεχόμενες δυνατότητες βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης — Αξιολόγηση και σχεδιασμός των πράσινων συνιστωσών των παραδοσιακών στεγαστικών δανείων με αξιολόγηση της ενεργειακής απόδοσης

4.6. **Πώς διασφαλίζεται η εφαρμογή της ΑΠΕΑ στις αποφάσεις μεγάλων ιδιωτικών επενδύσεων;**

Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν την αξιολόγηση των λύσεων ενεργειακής απόδοσης στις αποφάσεις μεγάλων επενδύσεων ([19]). Όταν το εν λόγω επενδυτικό έργο τελεί υπό δημόσια ιδιοκτησία, οι αρμόδιες αρχές, με βάση την ανάλυση, θα μπορούσαν να λάβουν απόφαση μεταβολής ή μείωσης της κλίμακας του έργου ώστε να μεγιστοποιηθεί το κοινωνικό όφελος.

Για επενδύσεις υπό ιδιωτική ιδιοκτησία, η λήψη εναλλακτικών μέτρων ενδέχεται να μην είναι δυνατή ή προς το συμφέρον του ιδιώτη ιδιοκτήτη. Για παράδειγμα, όταν ένας φορέας εκμετάλλευσης σταθμού ηλεκτροπαραγωγής προτίθεται να κατασκευάσει νέο σταθμό ηλεκτροπαραγωγής με αέριο αξίας άνω των 100 εκατ. EUR, οι εθνικές αρχές θα μπορούσαν να απαιτήσουν ΑΚΟ από οικονομική (κοινωνική) άποψη πριν από την κατασκευή της μονάδας. Ακόμη και αν η εν λόγω ΑΚΟ αποκαλύψει ότι οι λύσεις ενεργειακής απόδοσης, όπως η ευελιξία από την πλευρά της ζήτησης, είναι οικονομικά αποδοτικότερες από τον σταθμό ηλεκτροπαραγωγής, ο φορέας εκμετάλλευσης του σταθμού δεν θα έχει κανένα οικονομικό κίνητρο να διακόψει τις δικές του επενδύσεις και να παραιτηθεί από ενδεχόμενα κέρδη, δεδομένου ότι το κύριο επιχειρηματικό του μέλημα είναι η παραγωγή ενέργειας και όχι η εξοικονόμηση.

Ως εκ τούτου, αντί να επιβληθεί η ΑΠΕΑ μέσω υποχρεωτικών αξιολογήσεων, οι αποφάσεις μεγάλων ιδιωτικών επενδύσεων θα πρέπει να καθοδηγούνται από ειδικά κίνητρα πολιτικής για την ενθάρρυνση της υιοθέτησης οικονομικά αποδοτικών λύσεων ενεργειακής απόδοσης. Η τιμολόγηση του άνθρακα που προβλέπεται στην οδηγία 2003/87/ΕΚ θα μειώσει τη χρηματοοικονομική απόδοση των εν λόγω επενδύσεων, εδραιώνοντας παράλληλα, για τις αγορές ενέργειας, εξισορρόπησης και δυναμικότητας, τη χωρίς διακρίσεις πρόσβαση στην αγορά για ευελιξία από την πλευρά της ζήτησης, η δε εφαρμογή χρονικά διαφοροποιημένης τιμολόγησης της ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([20]), θα αυξήσει τη χρηματοοικονομική απόδοση των εναλλακτικών λύσεων με βάση την ευελιξία από την πλευρά της ζήτησης. Επιπλέον, ο αξιόπιστος ενεργειακός ή τομεακός σχεδιασμός, όπως τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα ή ο εθνικός σχεδιασμός μεταφορών, θα μπορούσε να παρέχει στους ιδιωτικούς φορείς λήψης αποφάσεων πληροφορίες σχετικά με τα προβλέψιμα πλαίσια πολιτικής και τις συνθήκες της αγοράς.

4.7. **Πώς αντιμετωπίζονται οι επιπτώσεις στην ενεργειακή φτώχεια;**

Όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 52) της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791, ως ενεργειακή φτώχεια νοείται *«η έλλειψη πρόσβασης ενός νοικοκυριού σε απαραίτητες ενεργειακές υπηρεσίες, όταν οι εν λόγω υπηρεσίες παρέχουν βασικά επίπεδα και αξιοπρεπή πρότυπα διαβίωσης και υγείας […], η οποία προκαλείται από συνδυασμό παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων, τουλάχιστον, της οικονομικής αδυναμίας, του ανεπαρκούς διαθέσιμου εισοδήματος, των υψηλών ενεργειακών δαπανών και της χαμηλής ενεργειακής απόδοσης των κατοικιών»*.

Η αιτιολογική σκέψη 23) του προοιμίου της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 επισημαίνει ότι τα άτομα που κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν ενεργειακή φτώχεια ή διαμένουν σε κοινωνικές κατοικίες θα πρέπει να επωφελούνται από την εφαρμογή της ΑΠΕΑ. Ειδικότερα, με την προώθηση *«οικονομικά αποδοτικών μέτρων ενεργειακής απόδοσης»*, όπως αναφέρεται στο άρθρο 2 σημείο 18) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999, η ΑΠΕΑ αποσκοπεί εγγενώς στη μείωση του κόστους και την αύξηση των οφελών για τους καταναλωτές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που πλήττονται από την ενεργειακή φτώχεια. Η εν λόγω προσέγγιση αντιμετωπίζει άμεσα διαρθρωτικά ζητήματα, όπως οι μη αποδοτικές κατοικίες, που συμβάλλουν στην ενεργειακή φτώχεια.

([19]) Βλέπε σημείο 4.2.

([20]) Κανονισμός (ΕΕ) 2019/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 54, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj).

Σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791, τα κράτη μέλη οφείλουν να ενδυναμώνουν και να προστατεύουν τα άτομα που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια. Τα κατάλληλα μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

α) προώθηση λύσεων ενεργειακής απόδοσης·

β) απόδοση προτεραιότητας στη δημόσια χρηματοδότηση για ευάλωτους δικαιούχους·

γ) παροχή ολοκληρωμένης τεχνικής βοήθειας και πληροφοριών·

δ) ανάπτυξη χρηματοδοτικών και χρηματοοικονομικών εργαλείων, με σκοπό τη συνδρομή ευάλωτων ομάδων στην αξιοποίηση επενδύσεων στην ενεργειακή απόδοση.

4.8. **Ποιοι οργανισμοί θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως φορείς παρακολούθησης;**

Η «οντότητα» που αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 5 στοιχείο γ) της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 θα μπορούσε, για παράδειγμα, να είναι είτε δημόσιος φορέας (εθνική ρυθμιστική αρχή, υπουργείο ενέργειας, κυβερνητικός οργανισμός) είτε ανεξάρτητος τρίτος φορέας με ειδική και ρητή εντολή από το κράτος να εκτελέσει αυτό το καθήκον. Είναι σημαντικό η οντότητα να έχει την απαιτούμενη εγκάρσια θεσμική εντολή για τον συντονισμό όλων των «αρμόδιων φορέων», όπως αναφέρεται στο άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας και στη σύσταση (ΕΕ) 2021/1749. Η παρακολούθηση δεν θα πρέπει να περιορίζεται στις νέες αποφάσεις πολιτικής ή στις νέες επενδύσεις, αλλά να περιλαμβάνει την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης όσον αφορά όλες τις σχετικές πολιτικές και τους σχετικούς κανονισμούς. Μολονότι η επιλογή ενδέχεται να είναι ειδική ανά χώρα, ανάλογα με τους υφιστάμενους οργανισμούς και τα καθήκοντά τους, ορισμένες γενικές παρατηρήσεις παρατίθενται στον πίνακα 8:

Πίνακας 8

Σχετικοί οργανισμοί για το άρθρο 3 παράγραφος 4

Οργανισμός	Πλεονεκτήματα
Εθνική ρυθμιστική αρχή / οργανισμός ενέργειας	Εστίαση στην ενέργεια (όλα τα καύσιμα) και στη ρύθμιση· συχνά επιφορτίζεται με την εφαρμογή πολιτικών ενεργειακής απόδοσης, όπως τα ΚΕΥΕΑ· πείρα στη συλλογή και την παρακολούθηση δεδομένων
Υπουργείο (ενέργειας)	Άμεσες επιπτώσεις των πολιτικών τόσο στην προσφορά όσο και στη ζήτηση ενέργειας· καθιερωμένοι μηχανισμοί συντονισμού με άλλα τομεακά υπουργεία για ορισμένους τελικούς χρήστες ενέργειας (μη ενεργειακοί τομείς)
Ανεξάρτητος φορέας	Απουσία σύγκρουσης συμφερόντων, διαθέσιμες ανθρώπινες ικανότητες, διατομεακή πείρα

4.9. **Πώς μπορεί να προωθηθεί η εφαρμογή μεθοδολογιών κόστους-οφέλους;**

Το άρθρο 3 παράγραφος 5 στοιχείο α) της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 απαιτεί από τα κράτη μέλη να προάγουν μεθοδολογίες κόστους-οφέλους που επιτρέπουν την ορθή αξιολόγηση των ευρύτερων οφελών της ενεργειακής απόδοσης. Οι πιθανές πρωτοβουλίες προώθησης θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

α) **ανάπτυξη ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών:** τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να θεσπίσουν κατευθυντήριες γραμμές για τη διεξαγωγή ΑΚΟ, που απαιτούν τη συμπερίληψη ευρύτερων οφελών και μιας κοινωνικής προοπτικής, παραπέμποντας στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 6 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791·

β) **εκπαίδευση και ανάπτυξη ικανοτήτων**: τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να διοργανώσουν προγράμματα εκπαίδευσης και εργαστήρια για να εφοδιάσουν τους φορείς λήψης αποφάσεων, όπως οι δημόσιες αρχές και οι διαχειριστές δικτύου, με γνώσεις και εργαλεία για τις ΑΚΟ σύμφωνα με την ΑΠΕΑ·

γ) **συμπερίληψη της ΑΚΟ στα κανονιστικά πλαίσια:** η νομοθεσία και οι οδηγίες πολιτικής θα μπορούσαν να απαιτούν τη χρήση ΑΚΟ στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, ιδίως σε τομείς που σχετίζονται με ενεργειακά συστήματα·

δ) **σύσταση ανεξάρτητων οργάνων εποπτείας**: τα εν λόγω όργανα θα μπορούσαν να επανεξετάσουν τις ΑΚΟ για να διασφαλίσουν ότι έχουν διεξαχθεί σωστά και ότι συμμορφώνονται με την ΑΠΕΑ.

5. **ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΙΣΧΥΟΝΤΟΣ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ**

5.1. **Επικαιροποίηση των ενοποιημένων εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα**

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999, τα κράτη μέλη στα εθνικά τους σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ) πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις αλληλεξαρτήσεις των πέντε διαστάσεων της Ενεργειακής Ένωσης, και ιδίως την ΑΠΕΑ.

5.2. **Υποβολή εκθέσεων προόδου**

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 4 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791, οι αρμόδιες αρχές ([21]) θα πρέπει να παρακολουθούν την εφαρμογή της ΑΠΕΑ, όταν οι αποφάσεις πολιτικής, σχεδιασμού και επενδύσεων υπόκεινται σε απαιτήσεις έγκρισης και παρακολούθησης.

Το πλαίσιο δεδομένων για την παρακολούθηση της ΑΠΕΑ θα μπορούσε να βασιστεί σε υφιστάμενες διαδικασίες παρακολούθησης και συναφείς πηγές δεδομένων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791, της οδηγίας 2010/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([22]), της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 και του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.

Ειδικότερα, το άρθρο 3 παράγραφος 5 στοιχείο δ) της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 απαιτεί από τα κράτη μέλη να υποβάλουν έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της ΑΠΕΑ στο πλαίσιο των ενοποιημένων εθνικών εκθέσεων προόδου τους για την ενέργεια και το κλίμα που υποβάλλονται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1999. Η εν λόγω υποβολή εκθέσεων θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον δύο πτυχές.

Πρώτον, οι εκθέσεις προόδου θα πρέπει να περιλαμβάνουν αξιολόγηση της εφαρμογής και των οφελών της ΑΠΕΑ. Προς τούτο, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν τους δείκτες παρακολούθησης που προβλέπονται στον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2022/2299 της Επιτροπής ([23]). Παραδείγματα δεικτών παρακολούθησης σχετικά με την παρακολούθηση της ΑΠΕΑ παρατίθενται στα παραρτήματα του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2022/2299 και περιλαμβάνουν:

α) εθνική συνεισφορά και ενδεικτική πορεία για την κατανάλωση πρωτογενούς και τελικής ενέργειας (παράρτημα IV, πίνακας 1)·

β) πρόοδος ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων σχετικά με τη συμμετοχή των καταναλωτών στο ενεργειακό σύστημα (παράρτημα VI, πίνακας 6)·

γ) διαθέσιμα προβλεπόμενα και πραγματικά κόστη και οφέλη μεμονωμένων πολιτικών και μέτρων ή δεσμών πολιτικών και μέτρων για την ενεργειακή απόδοση (παράρτημα IX, πίνακας 5)·

δ) υποβολή εκθέσεων σχετικά με τους δείκτες όσον αφορά την ενεργειακή φτώχεια (παράρτημα XIX, πίνακας 2).

Δεύτερον, οι εκθέσεις προόδου θα πρέπει να περιλαμβάνουν κατάλογο των μέτρων που λαμβάνονται για την άρση των φραγμών στην εφαρμογή της ΑΠΕΑ, μεταξύ άλλων και στην εθνική νομοθεσία. Το τμήμα 4 του παραρτήματος της σύστασης (ΕΕ) 2021/1749 παρέχει λεπτομερή επισκόπηση των μέτρων για την εφαρμογή της ΑΠΕΑ σε συγκεκριμένους κλάδους και σε τομείς πολιτικής, μη εξαντλητικός κατάλογος των οποίων παρατίθεται στον πίνακα 7 του παρόντος παραρτήματος.

([21]) Βλέπε σημείο 4.8.

([22]) Οδηγία 2010/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2010, για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (ΕΕ L 153 της 18.6.2010, σ. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/31/oj).

([23]) Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2022/2299 της Επιτροπής, της 15ης Νοεμβρίου 2022, για τη θέσπιση κανόνων για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τη δομή, τον μορφότυπο, τις τεχνικές λεπτομέρειες και τη διαδικασία για τις ενοποιημένες εθνικές εκθέσεις προόδου για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΕ L 306 της 25.11.2022, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2022/2299/oj).